

בס"ד, ח' חשוון התשפ"ז

בכורות ל"א – חבר שחזר בו, ראיית מומים לעצמו ומכירת בשר בכור ומעשר

שאלות:

1. ליאור הפסיק לנהוג כחבר ורוצה לשוב. האם יקבלו אותו?

קבלת חבר שחזר בו

○ בדף הקודם ראינו ברייתות על קבלת עם הארץ כחבר, והבחינת האחרונה שראינו ממשיכה בדף הזה ואומרת שכל מי שחזרו בהם ממה שקיבלו, רבי מאיר אמר שלא מקבלים אותם לעולם. רבי יהודה אמר שאם כשחזרו בהם מהחברות זה היה בסתר אבל ברבים המשיכו לנהוג כחברים, לא מקבלים אותם (כי הם רמאים), אבל אם חזרו בהם ברבים, מקבלים אותם. ולפי לשון אחרת להיפך, אם חזרו בהם ברבים וחיללו שם שמים בפרהסיא לא מקבלים אותם אבל בסתר כן מקבלים אותם אחרי שחזרו. רבי שמעון ורבי יהושע בן קרחה אמרו שבכל מקרה מקבלים אותם, כי נאמר "שובו בנים שובבים". רבי יצחק איש כפר עכו אמר משם רבי יוחנן שהלכה כאותו הזוג.

ברייתא נוספת אומרת שבראשונה היו אומרים שחבר שקיבל משרה כגבאי (גובה מסים) של המלך, שחשוד על גזל, דוחים אותו מחבירותו, וגם אם פרש לא מקבלים אותו, ואחר כך חזרו ואמרו שאם פרש הוא ככל אדם. מסופר שרב הונא בר חייא היה מכבד את רבה ואת רב יוסף ואת 400 תלמידיהם, שהיו באים אליו לשאול שאלות, ואחר כך נעשה גבאי, והחכמים הפסיקו לבוא אליו. הוא שלח להם שחזר בו, ורב יוסף לא הלך אליו כי שנינו שחבר שנעשה גבאי, גם אם פירש לא מקבלים אותו, ורבה הלך כי חזרו ואמרו שמי שפירש מקבלים אותו.

2. יעקב, כהן מומחה למומים, רוצה להתיר את בכורו. האם יכול?

ראיית מומים ושאלות בענייני עצמו

הגמרא מביאה ברייתא שאומרת שכל הבכורות אדם רואה חוץ מאת של עצמו (כי הוא נוגע בדבר), ורואה מומים בקדשים שלו, ובמעשר הבהמה שלו, ופוסק לעצמו בשאלות לגבי הטהרות שלו אם הוא בקיא בהלכות ולא צריך ללכת לחכם לשאול אותו. הגמרא שואלת: הרי יחיד לא נאמן להתיר בכור, כי שנינו שמתירים בכור על פי שלושה! ואם מדובר בשלושה שאחד מהם הוא הכהן הבעלים, וכי האחרים חשודים לרמות בשבילו? והרי שנינו שחכם שאישה מיאנה או חלצה בפניו ישאנה, ולא חושדים שהוא הכיר אותה לצורך עצמו כי הוא בית דין, כלומר כי יש שלושה שיושבים בדין אז לא חושדים! הגמרא עונה שמדובר ביחיד מומחה, שרשאי להתיר בכור לבדו. הגמרא מסבירה למה לא חושדים בו במקרים האחרים, כי בעצם אין לו רווח גדול: בקדשיו, כי אם רצה יכול לבקש מחכם שיתיר את הנדר, ובמעשרותיו, כי אם רצה יכול להטיל מום בכל עדרו לפני שמעשר, כי אין איסור להטיל בהם מום כשהם עדיין חולין, ובטהרותיו (שמדובר בחולין), כי אם הן טמאות הוא לא מפסיד, שהרי הן מותרות לו באכילה בימי טומאתו.

להארות: dafspoiler@gmail.com

הדרן עלך עד כמה ישראל חייבין.

3. נועם פדה בהמת הקדש בעלת מום. האם הוא יכול למכור ולשקול את בשרה כרגיל?

מכירת בשר של פסולי המוקדשין, בכור ומעשר

○ המשנה אומרת שפסולי המוקדשין (קדשים שנפל בהם מום), שהנאתם להקדש, כלומר כל רווח שיש במכירה שלהם הולך להקדש, נמכרים באיטליז (בשוק) ונשחטים באיטליז ונשקלים בליטרא (במשקל, כדרך שמוכרים בשר חולין), כדי להגדיל את הרווח, חוץ מבכור ומעשר שהנאתם לבעלים (הכהן במקרה של בכור), ולכן שוקלים מנה כנגד מנה בבכור, כלומר שוקלים חתיכה מהבכור כנגד חתיכת בשר חולין שמשקלה ידוע. ובכור ומעשר לא נמכרים בשוק, כי לא מזלזלים בהם כבחולין.

הגמרא שואלת מתי הנאתן של פסולי המוקדשים להקדש: אם אחרי הפדיון, הם כבר שייכים לבעלים, והנאתם לבעלים. ואם לפני הפדיון, לא ניתן בכלל לשחוט אותם באיטליז, ולכן גם לא למכור אותם, כי צריך להעמיד ולהעריך אותם לפני הכהן (לדעה שסוברת שגם קדשי מזבח בכלל זה).

הגמרא עונה שמדובר אחרי הפדיון, והנאתם להקדש במקור בזמן הפדיון, כי הבעלים פוּדִים ביותר כסף, כיוון שמתירים להם למכור אחר כך באיטליז ביוקר.

על כך שהמשנה אמרה שבכור ומעשר הנאתם לבעלים, הגמרא שואלת: בכור נמכר בביתו, אבל מעשר לא נמכר בכלל אפילו בביתו, כי הבריייתא אומרת שבבכור נאמר "לא תִפְדֶּה" שמשמעו לבעלים אבל נמכר חי לאדם אחר, אבל במעשר כתוב "לא יִגָּאֵל" ואינו נמכר לא חי ולא שחוט.

רב ששת התקשה בשאלה הזו בלילה וְתִרְץ אותה ביום מבריייתא שמדובר במעשר בעל מום של יתומים קטנים שנשחט, שהתירו למכור את בשרו כדי שלא יסריח ויפסידו. **רבי אידי** השמש שלו, שמע ממנו ואמר בבית המדרש בלי לומר משמו, **ורב ששת** כעס, וקילל אותו שיעקוץ אותו עקרב.

והגמרא מסבירה למה זה היה כל כך איכפת ל**רב ששת**, כי **רב יהודה** אמר בשם **רב שדוד** ביקש "אֲגִוְרָה בְּאֶהְלָךְ עוֹלָמִים", בשני עולמים שהכוונה היא, שיאמרו דבר שמועה מפיו גם אחרי מותו, כמו **שרבי יוחנן** אמר בשם **רבי שמעון בן יוחי** שכשואמרים דבר שמועה מפי תלמיד חכם, שפתותיו נעות בקבר, כמו כומר ענבים שנע כשנוגעים בו. וכמו **שרבי יצחק בר זעירי** למד מהפסוק בשיר השירים.

הגמרא מביאה את הבריייתא שממנה פשט **רב ששת** את השאלה, הבריייתא אומרת שמעשר בהמה של יתומים מוכרים אותו, ומעשר בהמה ששחטו מבליעו בעורו, בחלבו, בגידו ובקרניו, כלומר מוכר אותם ביוקר ונותן את הבשר במתנה. ולכאורה יש כאן שני דינים אחד של יתומים ואחד של אדם רגיל.

אביי אמר שזה דין אחד: מעשר של יתומים מוכרים אותו בהבלעה, ומכאן שלגדול אסור אפילו בהבלעה.

הגמרא מקשה: הרי בשביעית מותר גם לגדול, להבליע את דמי האתרוג שהוא פירות שביעית שאסור לסחור בהם, בלולב! ועונה ששם זה לא ניכר, כי דמי האתרוג מועטים, וכאן

זה ניכר, כי מחיר הבשר גבוה ממחיר העור. **רבא** אמר שהפירוש של אב"י לא מסתבר, כי הבר"יתא אמרה פעמיים "מעשר בהמה" ומשתמע שאלו שני דינים נפרדים: של יתומים מוכרים כדרכו, ושל גדול בהבלעה.

רבא מסביר שהדין בגדול מקורו מהפסוק "וְהָיָה הוּא וְתַמּוּרְתּוֹ יְהִיָּה קֹדֶשׁ לֹא יִגָּאֵל": כמו שתמורה היא רק מחיים, כך "לא יגאל" רק מחיים, אבל לאחר שחיטה מותר למכור מדין תורה.

חכמים אסרו למכור גם לאחר שחיטה כדי שלא יבואו למכור לפני שחיטה, אבל רק בדבר שמעריכים לפיו את שווי הבהמה החיה לצורך המכירה, כלומר הבשר. אבל בעור ובגידים, שלא מעריכים לפיהם, לא גזרו, ולכן מבליעים, וביתומים העמידו על דין תורה.

בתחילת דף לב **רב שמואל בר רב יצחק** אמר כמו **רבא**, שאחרי שחיטה מותר מדין תורה למכור מעשר בהמה, מהפסוק שנאמר על פסולי המוקדשים, "וְרַק בְּכָל אֹתָו נִפְשָׁךְ תִּזְבַּח וְאָכַלְתָּ בָשָׂר כְּבָרְכַת ד' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן לָךְ": איזה דבר שאין בו ברכה מחיים כלומר שאסור למכור אותו מחיים, אלא אחרי שחיטה? זה מעשר בהמה.